

חלום רחוק למציאות, ובאותה הזדמנות זכתה ישראל לאחד הסרטים המרשימים ביותר שצולמו בתחומה.

השאלה שהטרידה את כולם היתה, האם פולר עדיין מסוגל להשתלט על החומר, למרות שהוא מתקרב לגיל 70, וזה שנים רבות לא עשה סרט? מי שעקב אחרי ההסרטה בישראל משוכנע שהתשובה חיובית. אולם אחרי שהתחילו להסתנן מיני שמועות, שמקורן בי חליווד, על מילחמת העריכה, כדי לקצץ את ארבע וחצי השעות המקוריות לשעתיים, התעוררו השאלות מחדש.

תהילת הרגע. כאשר הגיע המוצר המוגמר לפסטיבל קאן, ועמו הבמאי, הי מפיק והשחקנים, היה זה כבר לאחר קרב, כאשר רוחות שימחה ועליצות כבר החלו לנשב. מי שלא ראה את פולר בריוויירה, לא ראה שימחה מימיו. בבוקר שבו הוצג סרטו, כמייצג ארצות-הברית בתחרות הי רשמית, צילצל הטלפון מלוס-אנג'לס. "הסוכן האישי שלי התעקש לקרוא באוזן ני את כל הביקורת הגלגלת שהופיעה באותו היום, בביטאון המיקצועי וראייטי. ידעתי שהוא עבר ניתוח סרטן בגרון לפני כמה שבועות, ופחדתי שעוד יקפח את חייו בגלל סרטי". מתלוצץ פולר.



קאראדין מסתער
הבמאי היה לוחם

ששתה בצמא כל מילה בביקורת הארוך כה, ולעזאזל המחלה.

ההתרגשות שאחזה בפולר היתה מרי בנת. חרף העבר המיקצועי המפואר שלו, הוא לא זכה סרטינו שיגיעו לפסטיבלים. "פעם, ב-1952, החליט דאריל זאנוק לשי לוח סרט שלי, מעצר ברחוב הדרומי, ל- פסטיבל ונציה, אבל הוא כלל לא טרח להודיע לי על כך", נזכר פולר, כשהוא מצית בהתרגשות עוד אחד מן הסיגרים הענקיים שלו, שהפכו סימלו המסחרי. הסרט זכה אז באריה הארד, הפרס השלישי של הפסטיבל, אבל פולר לא התבשר כלל בתהילת הרגע, משום שלא היה נוכח במקום.

תחרות בין סרטים בפסטיבלים? זהו דבר לא יפה, טוען פולר, כאשר שואלים אותו מה דעתו על המסיגרת שבה מציגים את סרטו בפסטיבל קאן.

"אילו היו נותנים לקורולאוה, פליני ולוי, לעשות סרטים על אותו הנושא ואחר כך משווים ביניהם — מילא, אבל כאשר כל אחד מאיתנו מציג נושא שונה, מה ההגיון שבהשוואה?"

ציניות ותמימות. עם זאת, קשה לו להסתיר את שימחתו על סרטו שלו הוצג במיסגרת כה יוקרתית. למרות גי, לו, פניו החרושות קמטים ושערו המכסחי, מבטו עדיין תוסס וחיוני. והוא מדבר בהתלהבות של ילד מלא מרץ. דבריו הם תערוכת של ציניות, אותה רכש בי שנות-המקצוע הרבות שלו, ותמימות, שי היא כנראה חיונית למי שרוצה להמשיך ליצור.

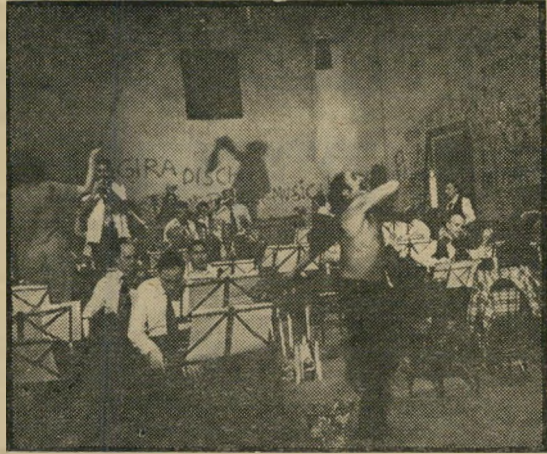
על השאלה מה השתנה היום בהוליווד,

הנבואה הרוענת



חזרת התימורת (מוסיאון תל-אביב, איטליה) — פליני בלי מיפלצות. פליני רחוק ממישפחתו. פליני ללא נשים. אכן, פליני מוזר ויוצא-דופן, ועם זאת, פנינה קטנה שאסור להתמיצה. משוחרר מחובות התדמית שהודקה לו, החליט המפורסם שבבמאי איטליה לחרוג ממינהגו, ולתמצת את המציאות ב-70 דקות. לאורך כמחצית הסרט אפשר לטעות ולחשוב שהמדובר בסרטי-תיעודי — מעשה בכתב המבקר עם מצלמתו בחזרת תימורת כלשהי, הנערכת באולם עתיק-יומין, כל נגן מספר על הכלי שלו ועל מעלותיו היחידות במינו. נציגי האי-גוד המיקצועי תופסים את מקומם ודואגים לתקינות סיני-דיקלית, המנצח טוען לזכות ההחלטה האחרונה והתיז-מורת מתחילה לנגן.

אלא שמכאן והלאה הופך הסרט לפאנטאסמאגוריה: הנגנים כופרים בזכות המנצח להכתיב להם את השקפון, כי זה לא דמוקרטי, ומתנגדים לרשימותיו שאינן כתובות בהסכם העבודה. במרד ההמוני שפורץ עד מהרה אפשר למצוא הכל: את אלה שרוצים להמליך מכונה תחת המנצח, את אלה שמוחים נגד המכונה, ואת אלה שדורשים הצבעה לפני כל החלטה. כתובות השמצה ענקיות נכתבות על הקירות, לעתים בצואה, והבלגון גורף את כולם. הזעם מאיים להפוך להתקוממות אלימה ואז צצה הפתעה. בעקבותיה חוזרים המוסיקאים הנפחדים שרי-השיגרה היחידה שנראית להם בטוחה — נגינה תחת שר-מעלתו של הסרט היא שיש אפשרות לפרשו בהרבה דרכים, וכל דרך סבירה, הגיונית ומשכנת. זה יכול



התימורת משתוללת: פליני מנגן במיתרים

להיות ביטוי לאנדרלמוסיה האוחזת בעולם האמנות, כאשר השיוויון צריך לתפוס את מקום הכישרון; זאת יכולה להיות נבואה של איטליה, שבה הכוח היחיד המאחד את כל הפלגים הרבים של הנוף הפוליטי, הוא ההתנגדות למי שעומד בראש המדינה: זאת יכולה להיות תמונה של עולם היודע רק למה הוא מתנגד, אבל אין לו מושג במה הוא דוגל; זאת יכולה להיות תמונת מצב של דור-האני, דור הפולחן העצמי של הפרט, המסרב להוות חלק מן הכלל. וזה יכול להיות אפילו משל ההולס את המציאות הישראלית: במילחמות הרבות שבין הסוציאליסטים ואנשי הקידמה למיניהם, מנצח, בסופו של דבר, קולו הרועם והצרחני של הפאשיסטים.



מארק האמיה, רוברט קאראדין, בובי דה-צ'יקו וקני זורד
במילחמות אין גיבורים — ישנם שרידים

יש לו תשובה חדי-משמעית: "שום דבר לא השתנה! ההכנסות הן שקובעות מדי הוא כוכב גדול, וכוכב גדול הוא זה שי קובע איזה סרט ניתן לעשות. על פי מי ישק היום דבר? אנני יודע. אולי ברברה סטרייסנד. והבמאים — להם יש עדיין מעט מאוד מה לומר. במאי יכול לעשות סרט שיזכה להערכת החברים למיקצוע. אבל המפיקים יודעים איך צריך לבדוק סרט, והם אינם עורכים מישאלים לשם כך. אם המבקרים אוהבים אותך, זה מעט ניק, כמוכן, הרגשה נפלאה. אם אינם אר-

נשמעה בדבריהם כלפי הפשטנות של הי סיפור והגישה לגיבורים. היו שהרימו גבה ספקנית למראה הסרג'נט (לי מארוויין) וארבעת חייליו (בובי קאראדין, מארק האמלי, קלי וורד ובובי דה-צ'יקו), שנשארו בריאים ושלמים בכל מסע התלאות שלהם במילחמה. "מה זה, חמשת המופלאים של מילחמת-העולם השנייה?" שאלו בלעג.

הורגים כדי לחיות. פולר לא נבהל מן ההאשמה. "ראשית, אף אחד מן הי גיבורים שלי אינו מופלא. ושנית, שבעת המופלאים נלחמו תמורת שכר כדי לעי זור לוולת. אצלי, בסרט, המטרה הראי-שוגית של המילחמה היא להישאר בי-חיים. הם הורגים כדי לחיות, ואין בזה שום דבר מופלא. בעיני הם סמל לאותם שנותרו בחיים בתום המילחמה."

מתוך כיתה מקורית של הריסר חיי-לים, אליה השתייך פולר, ארבעה נהרגו ושלושה נפצעו ואושפזו. את סיפוריה של הכיתה הזאת מספר פולר. "הסרט מתאר מה שהיה, ואין בו שום זיוף". טוען פולר לר. "לא רציתי לשוב ולספר את הסי-פור הידוע של סרטי המילחמה: חמישה יצאו לקרב והטוב שבהם הוא שנפל, או, דוגמה אחרת: הגיבור מקבל מיכתב מן הבית, ומתבשר שנוולד לו בן. למחרת — בום! נופלת עליו פצצה. לא רציתי בוויף כזה, אותי עניין סיפורם של החיים."

יד של אמן. לעומת המקטרגים הי מעטים, היו רבים שסברו כי סרטו של פולר היה אחת מנקודות השיא של הי פסטיבל, ביניהם הממבקרים של כמה מן העיתונים הגדולים ביותר בצרפת. ואכן, איש לא יכול היה להתעלם מן העוצמה והכוח שבכמה מן המעמדים שבסרט: סוס משתולל בשדה-קרב מכוסה גוויות; חולי-רוח הנמלטים ממוסד סגור ויורים לכל עבר, מאושרים על שניתנה להם הי אפשרות לנהוג, לשם שינוי כאנשים נורמליים; ילד סיציליאני המוכן להראות לאמריקאים היכן מוסתר טנק גרמני, בי-תנאי שיעזרו לו לקבור את אמו; קסדה מקושטת בפרחים, והכניסה למחנה הי מוות בשלהי המילחמה.

פולר היה ונשאר אמן המעמד הדרמי-טי, הסמלי, המשמש דרך בוטה אבל יעיי לה מאוד להעברת המסר, כמו צלבי-עם גדול שמסתיר חייל, סרטי אינם מהווים ביטוי לאבחנות דקות לבין טוב לרע, אלא אפוסים מלאי זאתרגשות ופעולה, שהמצלמה נוטלת בהם חלק כאחת הנ-פשות הפועלות. יש הסבורים שוהיי תמי-צית הקולנועי.